

A Mátyás király utáni zavaros idők

A magyar főurak egy gyenge kezű királyban, II. Ulászló megkoronázásában látták hatalmuk megszilárdítását

Mátyás király halála egy korszak végét jelentette.

A vaskézzel vezetett és felvirágoztatott ország főurai megelégtették a Hunyadiak központosítási törekvéseit, amely jogaikban is megkurtította őket. Ezért döntöttek úgy, hogy könnyen befolyásolható királyt juttatnak a trónra II. Ulászló személyében.

(folytatás lapunk augusztus 30-i számából)

Hunyadi Mátyásnak nem volt törvényes fiú örököse, így az általa erős kézzel összetartott Magyar Királyságban idegen származású és gyenge királyok lettek az utódai. A bárók legfőbb óhaját legpontosabban Szapolyai István fogalmazta meg: „szabadulni kell a szorongattatástól és elnyomástól”, amely Mátyás alatt osztályrészük volt.

Mátyás király 1490-ben azzal a tudattal hunyt el, hogy rendezettnek megoldottnak tekintette a trónutódlás kérdését. Az ország előkelői, a főpapok, a főurak, udvari emberek, hadvezérek, várparancsnokok, városok, vármegyék vezetői esküvel kötelezték el magukat fia, Korvin János királlyá választása mellett. Valójában azonban az ország nagyjai közül Korvin János csak kevesekre számíthatott, mert legtöbbjük semmibe vette korábbi fogadalmát. Örültek, hogy megszabadultak Hunyadi Mátyástól. Nem akartak az ő véréből

uralkodót, aki – mint mondták – idővel szintén a fejükre nőhet. Gyenge királyt akartak, de nem németet, Frigyeset vagy Miksát.

A vakváányra helyezett trónörökös

Korvin János egy ideig azt hitte, ő a legesélyesebb jelölt. Az édesapja által nagy hatalomhoz jutott főurak azonban kijátszották. Eleinte gondolkodott azon, vállalja-e a megmérettetést, végül elhatározta magát a korona megszerzésére. Kezdetben őt tartották az első számú jelöltnek a magyar trónra, akit még maga a király nevezett meg utódjának, a kortársak a többieket egyszerű ellenjelölteknek tekintették. Csak hogy Korvin János mellett nem létezett egy Szilágyi Mihály, aki ügyét mérészen diadalra segítse, mint annak idején az apját, Mátyás királyt. A Mátyás halála és temetése közötti időszakban a főurak Korvin János köré gyűltek, támogatást ígértek neki, és képmutató beszéddel biztatták. A szép hamis szavak csak az ifjú megtévesztésére hangzottak

el, aki hitt nekik, rájuk bízta érdekei képviselését, és akik mindent elkövettek a trónhoz való esélyeinek megszüntetése érdekében. Háttértevékenységüknek köszönhetően Korvin János elszigetelődött, s kénytelen volt a délvideki bánságokkal és a bosnyák királyi címmel megelégedni. Visszavonult birtokaira, s a törökök ellen vívott győztes harcok után 1504-ben fiatalon elhunyt.

Döntött a pénzéhség

Beatrix özvegy királyné is meg akarta szerezni a királyi trónt. Arról a reményéről, hogy királlyá választassa magát, mégis hamar le kellett mondania. Beatrix azonban mindent el-

A főurak azzal a feltétellel támogatták Ulászló megválasztását, ha megkoronázása után rögtön eltörli Mátyás királynak az urak jogait csorbító rendelkezéseit.

követett a korona megszerzéséért. A főurak nyíltan tudtára adták: inkább a halál, mintsem egy asszony kormányozza őket! Az ország leggazdagabb emberei abban is egyetértettek, hogy meg kell akadályozni Miksa császár trónra jutását. A rendek számára a Habsburg-ház képviselői – Miksa német király és III. Frigyes császár személyében – nem tűntek vonzó egyéniségnek, mert félték Ausztria megerősödésétől, ami Magyarországot már a 15. század végén a császárság egyik tartományává

tehetett volna. A bárók közül sokan támogatták a cseh–lengyel Ulászló királlyá választását. II. Ulászló melletti kiállásukat azzal magyarázták, hogy a lengyel király fiaként és egyben cseh királyként komoly katonai erővel rendelkezhet a törökök elleni harcokhoz. A főurak azzal a feltétellel támogatták Ulászló megválasztását, ha megkoronázása után rögtön eltörli Mátyás királynak az urak jogait csorbító rendelkezéseit. Mivel Ulászló a hozzá intézett kérés teljesítését felvállalta, a főúri családok meggyőző propagandájukkal elérték, hogy a királyválasztásra összegyűlt több tízezer kisnemes is az ő jelöltjüket válassza meg. Az eseményt egy kései krónikás

a magyar korona megszerzéséhez. A főurak azt az elméletet népszerűsítették, hogy apja halála után a cseh király a magyar trónon ülve meg fogja szerezni a lengyel trónt is. Ezáltal egy nagy közép-európai birodalom képét rajzolták meg a kis és közép-nemesség előtt. Azt híresztelték, hogy e kettős vagy hármas királyság egy kézből irányítva képes lesz szembeállni az egyre növekvő török veszedelemmel. A főurak elsősorban a maguk hasznát, érdekeit helyezték előtérbe, s így II. Ulászlót saját erélytelensége juttatta a budai trónra. Miután látta, hogy nőként nem lehet uralkodó, Beatrix megelégedett azzal, hogy az új megválasztandó király felesége legyen. Hosszas tárgyalások és alkudozások után született egy megállapodás, miszerint Ulászló öccsét, a lengyel Albertet kiveszik a trónkövetelők közül. Az egyezkedések eredményeképpen szóba sem került Frigyes vagy Miksa megválasztásának lehetősége, akik hiába lobogtatták Mátyás király kötelezővénnyét, számba sem vették őket és követőiket. Beatrix királyné a tárgyalásoknak köszönhetően névleg II. Ulászló felesége lett. Ezt a házasságot azonban szándékosan olyan formai hibák elkövetésével kötötték meg, hogy ezekre hivatkozva később bármikor felbontható legyen. Ez rövid idő múlva meg is történt: VI. Sándor pápa érvénytelenítette a házasságot. Mátyás özvegye a házasság felbontása után – a Magyar Királyságnak hátat fordítva – kénytelen volt hazatérni Nápolyba. Ezek voltak az előzmények, amelyek II. Ulászló cseh királyt Magyarország trónjára juttatták.

így jellemezte: „Szomorú jelensége e korszaknak a mérhetetlen önzés, amely az ország legelőkelőbb dúsgazdag vezető embereit elfogta, akik vagyonhajhászásukban a maguk anyagi hasznát elébe helyezték az ország szent érdekeinek, s hagyták Mátyás dicső Magyarországot teljesen összeomlani, csak hogy kielégítsék mérhetetlen kapzsiságukat, kincsgyűjtő szenvedélyeiket. Szégyentelen és eléggé el nem ítéhető eljárásuk megérdemli, hogy örökre meg legyen bélyegezve minden magyar ember előtt, mint saját nemzetét sem kímélő önzésnek hazafiatlanságnak kiáltó példája.”

II. Ulászló lesz az új király

Már kezdettől fogva látszott, hogy II. Ulászlónakvannak a legjobb esélyei

(folytatjuk)

DR. GARDA DEZSŐ

Máyás király ravatala Bécsben (Hans Burckmayrnek az 1515-ben készült metszete alapján)

A Philostratus krónika egyik iniciáléja, amelyen Corvin János látható a fekete sereg zászlajával